

Let za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, pripilje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (509)
je številka...
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

ŠTEV. (NO.) 508.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 5. JUNIJA, (JUNE) 1917.

LETO (VOL.) XII.

Sodrug Spargo — izstopil iz stranke.

Sodrug John Spargo je izstopil iz izvrševalne-
nega odbora in iz Socialistične stranke v Ameriki
sploh.

To je tako važen dogodek, da bi moral o njem
zelo temeljito razmišljati vsak socialist v tej de-
želi, če je res socialist, ne pa meh, napihnan s kupč-
kom fraz, med katerimi so nekatere morda socia-
listične, vse druge pa anarhistične, krščanske, tol-
stojevske, sentimentalne, in kdove kakšne še, ta-
ko da ne more biti njih zmes nič drugega kakor
konfuznost.

Seveda ni zelo nenavadna reč, da izstopi kdo
iz te ali one stranke, iz te ali one organizacije.
Toda resignacija sodruga Spargota je zelo velika
reč, kajti Spargo je eden izmed tistih, zelo malo-
številnih ljudi v tej deželi, ki resnično poznajo
socializem, ki ga znanstveno pojmujejo, kakor ga
je treba pojmovati, ki socialistično mislijo in u-
ravnavajo svoje delo po resničnih socialističnih
načrtih. Izstop takega moža iz stranke pomeni, da
mora biti v stranki nekaj napačnega in da mora-
jo biti napake globoko segajoče. Kajti zaradi ma-
lenkosti osebnih nasprotij, zaradi malopomen-
bnih različnih nazorov o dnevi taktiki ne zapu-
šča mož kakor Spargo vrst, v katerih se je tako
dolgo bojeval.

Resnično, v ameriški socialistični stranki je
križa, in priznavati je treba, da je huda križa.
Baš izstop sodruga Spargota bi moral odpreti oči
vsem, ki so doslej mižali in niso hoteli spoznati
katastrofe, ki grozi socialističnemu gibanju v tej
deželi.

Zakrivili so to krizo fanatiki st. lousijske večine,
ki imajo sicer dobra pluća in znajo kričati, kate-
rim pa ni socializem nikdar zašel v kri in meso.
Če ta večina še zdaj ne spozna smrtne greha,
ki ga je storila s svojim protisocialističnim
frazerstvom, tedaj pade nanjo odgovornost za
vse zlo, ki neizogibno pride iz njenega površnega,
praznega, radikalno donečnega, pa v resnici popol-
noma votlega fanatizma.

Najbolje ilustrira ves položaj pismo, ki ga je
sodrug Spargo poslal glavnemu tajniku stranke
sodrug Germerju, da z njim obrazloži svoj ko-
rak. Priporočali bi vsakemu sodrugu, da prečita
to pismo natančno, ne le besede, ampak tudi mi-
slji; kdor stori to z dobrim namenom, bo moral
spoznati, da je zadnji čas za povratek k pravi-
načelnemu znanstvenemu socializmu. Prvo in naj-
nujnejše je to, da se pri splošnem glasovanju po-
bije tisto klavno, konfuzno zmašilo, ki se hne-
nuje izjava večine in ki bi bilo najzlostnejše iz-
preknevalno duševnega uboštva za vso stranko. Ne-
socialistični značaj te krparije je najbolje ilustri-
ran v Spargotovem pismu.

To pismo se glasi:

Old Bennington, Ill.
30. maja 1917.

Narodnemu tajniku Socialistične stranke, 803
W. Madison Str., Chicago, Ill.

Čenjeni sodrug!

Po dolgem in resnem razmišljanju sem skle-
nil resignirati iz narodnega izvrševalnega odbora
in od članstva v Socialistični stranki. Bodi
tako prijazen in naznani ta sklep mojim kolegom
in preostalim članom izvrševalnega odbora.

Čutim, da ne morem storiti tega koraka brez
primernega pojasnila za sodruga. Opravičeni so
poznati moje razloge za izstop iz stranke in moje
namene, kolikor se nanašajo na stranko, pa tu-
di popolno pojasnilo od moje strani, ki morda
prepreči mnogo nesporazumljenja v bodočnosti.

Povem predvsem, da izstopam iz stranke
brez vsake nevolje ali osebne netočnosti. Napram
Tebi in napram vsem sodrugom v narodnem u-
radu in vsem članom izvrševalnega odbora sem
vedno gojil in čutim tudi sedaj popolno spošto-
vanje in iskreno prijateljstvo. Z ozirom na raz-
draženi ton diskusije, ki se pravkar vodi v stran-
ki, smatram za potrebno, da naglasim to. V mo-
jih doneskih k diskusiji o našem stališču
napram vojni prav pogosto nisem sogla-
šal s tem, kar se smatra za stališče večine. Kar
sem hotel reči o stranki in o njenem stališču, sem
dejal v okvirju stranke. Nisem namenoma napa-
dal posameznikov, če se je pa v katerem sluča-
ju zdelo, da sem storil tako, tedaj resnično obža-
lujem in prosim napadače, naj sprejmejo moje
zagotovilo, da je bil tak namen daleč od mene.
Od vsega, kar sem spoznal v življenju, cenim naj-
bolj sodruštvo mož in žen v socialistični stran-
ki v dolgi dobi let, in pri izstopu iz stranke ne bi
hotel kričati te izkušnje ne z eno besedo bridkosti
ali očitjanja.

Moj izstop iz stranke ne pomeni, da sem se
odrekel socializmu. Moje socialistično prepriča-
nje ni bilo nikdar trdnješe, nego je sedaj. Kakor
vedno sem sedaj socialist, mednarodni in proti-
militarističen. Izstopam iz stranke, s katero sem
bil spojen od njene ustanovitve in v kateri sem
imel čast zastopati po volji članstva najvišje u-
rade, ker sem trdno prepričan, da je nehala biti
primerno sredstvo za napredek socializma. Tekom
let mi je postalo zgoče jasno, da je socialistična
stranka skoraj največja ovira socialističnega na-
predka v Ameriki.

Pravi vzrok moje resignacije je seveda te-
meljni spor med večino narodnega izvrševalne-

ga odbora — in kakor se zdi večino članstva —
in med mano glede na vprašanje stališča, spreje-
tega od stranke v sedanjih okoliščinah. Ali kakor
veš Ti in mnogo članov stranke, imamo tudi druge,
resne spore iz dobe pred vojno.

Od začetka vojne se je postavila stranka de-
jansko na stališče osnovno nevtralnega, neameri-
škega, a — progermanskega programa. Dobro
vedoče, da bo vsak odkritosrčni pacifist, ki kriti-
zira vojno ali nastopa proti njej, imenovan "pro-
germanski" in bo eventuelno izpostavljen perse-
kuciji, sem se branil porabiti ta izraz in dodajem,
da ni bilo po mojem nazoru (izvemši nekoliko
neljubih slučajev) nobenega zavlednega zagovar-
janja nemške stvari kot take. Dejansko pa je bi-
la takoj od začetka vojne stranka kot celota ta-
korekoč soglasna na strani Nemčije. Izrazi in de-
janja narodnega izvrševalnega odbora, narodnega
odbora in našega tiska so bili postavljeni v po-
zicijo, da so odobravalni vse, kar so zahtevali nem-
ški zunanji uradi in se postavljali proti vsemu,
proti čemur so se postavljali nemški zunanji ur-
radi. Ponavljali smo vse mizerne fraze in izgo-
vore nemških državnikov in molčali smo o vpra-
šanjih, o katerih je bil morda v interesu Nemčije.

O resničnosti tega ni mogoče dvomiti. V ča-
su, ko je nemški zunanji urad pozival vlado Zed-
injenih držav, naj svari svoje državljane, da ne
potujejo na ladjah, ki plujejo v gotove dežele in
je odrekal zaščito za tiste, ki ne ubogajo te za-
hteve, je nastopila naša stranka z enako zahtevo.
A ko so Nemci zahtevali, naj prepove naša vlad-
a izvoz vsake municije in živil, smo izrekli ena-
ko zahtevo kot glavno točko svojega stališča
brez obzira na to, da bi tako načelo, če bi bilo
od vseh narodov splošno sprejeto, preden nastopi
doba splošnega razoroženja, navallala temu in
vsem drugim narodom kolosalen militarističen si-
stem. Pozneje, ko so bili prekinjeni diplomatski
stiki in je bila vojna neizogibna, je ponovil naš
ožji odbor to nemško zahtevo. Po naključju okol-
ščin ga je izrekel tudi Jeremias O'Leary v New
Yorku.

Mnogo naših prvih govornikov in žurnali-
stov je netečno opravičevalo izdajstvo mednarod-
nega socializma od strani nemške večine, molčali
so pa vprično okrutnosti, ki so se vršile v Belgi-
ji, kakor bi si želeli najlojalnejši podaniki hohenz-
zollernske dinastije. Naša takozvana protivojna
izjava je bila, kakor sem že prej pokazal, izgo-
bajoče se opravičevanje nemškega postopanja in
mednarodne anarhije.

O resoluciji, ki je bila sprejeta na konven-
ciji v St. Louisu, sem dosti pisal v časopisju
stranke v New Yorku. Dovolj je, če pravim, da
stranke v New Yorku. oDvolj je, če pravim, da
je ta resolucija po mojem nazoru izdajstvo te-
meljnih načel mednarodnega socializma; da je
zelo nepravilna v svojih izrazih, kolikor se tiče
dejstev in resničnih dogodkov in da obsega de-
laven program, ki lahko uniči socialistično giba-
nje v tej deželi in napravi iz njega izreka same-
ga žalitev ameriškega ljudstva.

Kaj drugega je izjava, da se sedanja vojna,
ki se vodi med dvema skupinama držav, "ne tiče
delavstva", kot izdajstvo sprejetih načel medna-
rodnega socializma? Kaj je, če se pravi, da je e-
dini boj, v katerem je delavstvo opravičeno pri-
jeti za orožje, socialni boj in da so zato vsi boji
za narodno neodvisnost neopravičeni, drugega,
kakor zatajitev narodnosti, brez katere ne bi mo-
glo biti mednarodnosti?

Ali ni to temeljna ločitev od Marxovega in
Engelsovega, Liebknechtovega in Jauresovega so-
cializma, če se zahteva od belgijskega delavstva
prav tako kakor od nemškega, naj "odreče svoji
vladi vsako podporo"? Ni li jasno, da je bila bel-
gijska vlada pri obrambi svoje dežele in svojega
ljudstva zoper neopravičeni nemški napad o-
pravičena do podpore vseh belgijskih socialistov
na podlagi socializma in da bi se bili morali nem-
ški socialisti na vso moč upreti strahopetni kri-
šitvi suverenitete mirnega in prijateljskega sode-
da od strani svoje vlade? Trditi nasprotno se pra-
vi postavljati socializem v nasprotje z moralnim
zmyslom človeštva. Celo Bethmann Holweg, pri-
znavajoči težko krivico nad Belgijo, je v neop-
aženem trenutku pokazal bistrejše ocenitev te-
meljev mednarodnega socializma, kakor naša na-
rodna konvencija.

Resolucija, sprejeta na konvenciji, ki bo naj-
brže odobrena od članstva (mi upamo, da ne; op.
ur.), pravi, da "v vsej moderni zgodovini ni bi-
lo manj opravičene vojne od te, v katero vstopa
Amerika." Pri misli na francosko-prusko, na bur-
sko, na mizerno, za krajež dežele sproženo ita-
liansko-turško vojno v Tripolitaciji, kar je le ne-
koliko modernih vojn, se pride do zaključka, da
je ta izjava prej posledica histerične nego hi-
storične misli.

Od začetka te vojne sem verjel in naravnost
govoril, da posluži interesom civilizacije in med-
narodnega socializma najbolj poraz centralnih sil.
Verjel in govoril sem, da bi bila zmaga nemške-
ga militarizma največja katastrofa za civilizacijo
in resna ovira mednarodnega socialističnega gi-
banja ter strašna nevarnost za Zedinjene države
in njih demokratične institucije. Ne glede na

množino zapletenih diplomatskih aspiracij sem
gledal na to vojno od začetka kot na konflikt
med militaristično avtokracijo in demokracijo.
Povsem dobro se zavedam, da imajo dežele, ki se
bojujejo proti Nemčiji, svoj militaristični sistem
in da ni nobena med njimi, ne izvzemši Zedinjene
države, popolnoma demokratična. Vendar pa tudi
vem, da predstavlja Nemčija duha posebnega in
nenavadnega militarizma, in da predstavljajo za-
vezniške dežele duha demokracije v večji meri
kakor Nemčija ali katerakoli njenih zaveznice.

Naravno je, da sem bil, ko sem izrazil te na-
zore, imenovan prijatelj zaveznikov, in razlaga-
lo se je to s tem, da sem bil rojen in vzgojen na
Angleškem. Podtikalo se mi je, da je moje na-
rodno čuvstvo premagalo zmysel za mednarod-
nost. Na drugi strani so pa tisti, ki so stali na
nasprotnem stališču ter bodisi opravičevali ali
brani dejanja Nemcev, ali naglašali za ameriško
stališče, da so v imenu nevtralnosti zahtevali u-
krepe, ki so se vjemali z načrti Nemčije in ki so
jih res zahtevali diplomatje centralnih cesarstev,
glasno izrekli svojo neodvisnost od nacionalnih
predsedkov, kljub temu, da so po rodu in poklo-
ljenju tudi tujei.

Kar se tiče moje osebne zgodovine, sem bil
rojen v Angliji in bilo bi nezmyselno trditi, da ni
imelo moje angleško rojstvo, vzgoja in stiki ni-
koli nobenega vpliva name v tej vojni. Vsak člo-
vek, ki bi trdil kaj takega, bi moral popolnoma
ignorirati zelo važni psihološki proces podza-
vesti. Lahko pa pravim, da sem se od začetka voj-
ne trudil gledati na vojno ne z narodnega, ampak
z mednarodnega stališča. Ne enkrat se nisem
vprašal: "Kaj je najbolj uspešno za interese An-
glije?", ampak vedno mi je bilo v mislih vpra-
šanje: "Kako bo najbolje posluženo mednarodno-
mu socialističnemu gibanju?" To je po mojem
prepričanju resnično mednarodno stališče.

Mednarodnost ni protinarodnost. Mednarod-
nost predpostavlja narodnost. Ona je posredoval-
ka med narodi. Ohranitev narodne skupnosti in
neodvisnosti je nujen pogoj mednarodnosti. (To
naj bi se malo natančneje naučili nihilisti, ki se
v prevzetnosti svoje ignorance postavljajo kot
"čisti" socialisti. Tako so namreč "čisti," da so
se "očistili" vsega, kar je v resnici socialistično,
pa bi radi socializem zastupili s svojimi krščan-
skim anarhizmom. Op. ur.)

To načelo se ni v našem gibanju doslej ni-
kdar resno tajilo. Po njem smo uravnavali svoje
stališče. Iz tega razloga smo bili vedno na strani
malih narodov v njihovem boju za neodvisnost.
Podpirali smo ljudstvo na Irskem, Finskem, Poljs-
kem, Češkem in v Indiji v njihovih bojih za na-
rodno neodvisnost. Sedaj se zahteva od nas, naj
se odpovemo historičnemu socializmu in sprej-
memo doktrino, da je narodno edinstvo in naro-
dna neodvisnost brez cene, če ne celo napačna, in
da delavci greše, če jo branijo. Razume se samo
ob sebi, da služi taka propaganda izvrstno name-
nom napadajočih militarističnih sil.

Ko sem prostovoljno prišel v to deželo, ker se
mi je zdelo, da mi nudi boljše priliko za delo, ka-
kor moja rodna dežela, so prinašale pravice in
koristi, ki sem jih pridobil, gotove obveznosti na-
pram temu narodu s seboj; in ko sem pozneje po-
stal državljani, sem storil to brez vsakega pri-
držka. Odklanjam trditve, da nasprotuje lojalnost
napram temu narodu resnični mednarodnosti.
Lojalna podpora tega naroda v sedanjih vojni se
strinja s temeljnimi institucijami, brez katerih ne
bi moglo biti svetovne organizacije socializma. Ne
gre za lojalnost napram vladarju ali vladi, ampak
za lojalnost napram temeljnimi institucijami ame-
riške demokracije, ki je, četudi nepopolna, vendar
najbolj napredna na vsem svetu.

Izstop iz socialistične stranke ni bil zame
lahka reč. Več kakor četr stoletja, od mojega
mladeništv, sem stal v vrstah organiziranega so-
cialističnega gibanja. V njem je obsežno vse
moje prijateljstvo in ločitev od tega pomeni
praktični začenjati novo življenje. Če bi bil mogel
obnoviti svojo intelektualno integriteto in
izogniti se žrtvi, ki jo moram doprinesiti, bi bil
storil tako. Upiral sem se temu, dokler sem se
mogel, tako prisiljen sem bil do sktepe, da ne
morem častno ostati v stranki.

Upam pa, da najdem še dosti prilike za delo
za socializem. S posredovanjem dijaške socialis-
tične stranke, bom nadaljeval razširjanje socialis-
tičnih načel kakor prej, v minulih letih. Delal
bom za napredek resničnih socialističnih ukrepov
v vsaki smeri, kjer najdem priliko za to. Če se pa,
kakor upam, izmed tisočerih sodrugov, ki so v
zadnjih petih ali šestih letih izstopili iz stranke,
ustanovi nova organizacija, prosta tesnega
dogmatizma in še tesnejše taktike, ki so paraliza-
rale socialistično stranko, vstopim vanjo in jo po-
magam po možnosti povzdigniti.

William Morris je pred trintridesetimi leti
napisal: "Ne morem še upati, da ustanovno so-
cialistično stranko, ki začne delati v naši dobi,
namesto navadne teoretične družbe." Mislim, da
je prišla doba za tako stranko. Razmere so danes
zrele za reorganizacijo socialno demokratičnih sil
v tej deželi in na trdnem programu demokratične
javne lastnine, ki združi vse, ki hočejo pomagati

pri ustanovitvi industrialne demokracije. Vsako
gibanje za tem namenom bom na vse načine pod-
piral in v njem sodeloval.

S prijateljskim pozdravom in z željo vsega
dobrega Tvoj iskreni
Spargo.

Izstop sodruga Spargota je neprecenljiva iz-
guba za stranko. Obenem je to memento za vso
stranko, da temeljito revidira svojo taktiko in vse
svoje počenjanje in najde pravo pot znanstvene-
ga, materijalističnega socializma, s katere je
klavno zablodila.

Socialistična stranka v Ameriki ima prav
malo sodrugov, ki bi bili v socialistični teoriji
temeljito podkovani. V Ameriki je v vseh rečeh
mnogo površnosti, in ta bolezen se je lotila tudi
socialistične stranke. Prav tako se tukaj zelo
šopiri individualizem, in tudi to je začelo v stran-
ko, tako da razlaga vsakdo socializem po svoje.
Pri tem ne dobi največ veljave tisti, ki največ
ampak tisti, ki je najbolj predrzen in ki najbolj
kriči. Naglašajo se pač neprenehoma demokracija,
resnično se pa uganja najbolj demagogija, s ka-
tero se socializem potvarja in diskreditira.

Vedno je bila stranka ponosna na to, da stoji
na znanstvenih temeljih. In res more doseči svoje
cilje le tedaj, če uredi svoje delo po znanstvenih
načelih.

Znanost pa zahteva znanje. Kdor ne pozna
socializma do njegovih temeljev, se ga mora učiti,
ne pa da odloča iz prazne buče o življenjskih vpra-
šanjih stranke in proletariata. Takozvani "zdravi
razum" je prazna fraza in ne pomeni prav nič;
le za izgovor služi nevednežem, ki si domišljajo,
da s svojo premodro glavico lahko zakrijejo vse
nezanje. Prav tako ni "dobro sree" za sociali-
zem niti centa vredno.

Resnica pa je, da vlada že nekaj časa v stran-
ki rieznanje namesto znanosti in o najvitalnejših
vprašanjih sa ne posluša glas tistih, ki kaj vedo,
ki predvsem resnično poznajo socializem, ampak
osladne pridige prerokov, ki apelirajo na sam
sentiment, na samo čuvstvo in bi na ta način radi
postali popularni. Pri tem lahko napravijo svoje
osebe popularne, nikakor pa ne popularizirajo
socializma. Tako so napravili iz socialistične
stranke sekto, ki si ne more priboriti političnega
vpliva, vsled česar ne more storiti za proletariat,
kar bi morala, in namesto, da bi napredovala v
pravo politično stranko, nazaduje.

Sodrug Spargo ima žal zelo prav, da postaja
socialistična stranka v Ameriki bolj in bolj zapre-
ka socializma, namesto da bi bila njegova pospe-
ševalka. In če ne revidira svoje kratkovidne, po-
polnoma zgrešene taktike z ozirom na sedanjo
vojno, tedaj ne bo kmalu za groš več vredna od
komedijaške S. L. P.

Sodrug Spargo spada v malo število tistih, ki
v Ameriki res kaj razumejo o socializmu, ker ga
poznajo znanstveno, ne pa "iz prakse" ali "iz
dobrega sree" In po napadih, ki so leteli nanj od
najbolj nepoklicanih ljudi, v mnogih slučajih od
popolnih ignorantov, je razumljivo, da se je od-
ločil za usodopolni korak.

Toda ta korak je globoko obžalovati, ker bi
stranka krvavo potrebovala še nekoliko Spargot-
ov, ne pa da jih moralno peha iz svoje srede.

Sodrug Spargo označuje v svojem pismu
možnost, ki leži pred nami: Ustanovitev nove so-
cialistične stranke, ki bo hotela biti res stranka,
ne pa sekta. To bi pomenilo razkol. In če bo
stranka res delala še nekaj časa s socializmom
tako kakor žival, ki tepta svojo pašo, postane tak
dogodek neizogiben.

Mi ga ne želimo. Toda če se hoče to prepre-
čiti, mora stranka res postati socialistična in se
odreči vse tiste demagogije, ki je bila zanešana
vanjo. Če se to ne zgodi, tedaj je popolnoma na-
ravno, da jo zapuste vsi tisti, ki ne trpe, da bi se
s socializmom delalo kakor svinja z mehkom in da
bi se marksizem potopil v konfuznem anarhizmu.

V ta namen je predvsem potrebno, da se čim-
bolj globoko pokoplje spakredana "Izjava veči-
ne" s st. lousijske konvencije, ki bi bila sramota za
stranko, če bi ostala kot dokument v njeni zgo-
dovini. Izjava manjšine, kakorkoli je nepopolna,
vendar omogoči, da se popravijo velike napake,
ki so bile storjene, zlasti da se pride v temeljiti
diskusiji do pravega, resnično socialističnega po-
gleda na svetovni položaj, na vojno in na življen-
ske interese proletariata.

Ali naj stranka res izgubi vse svoje najboljšje
duhove? Spargo je bil eden med njimi; že pred
njim je zapustilo stranko iz podobnih razlogov
nekoliko dobrih glav. In če pojde še nekaj časa
tako dalje, bo stranka kmalu telo brez možganov.
Ako se hoče to preprečiti, je treba možganom
dati njih pravo funkcijo; treba je napraviti kraj
z demagogijo; treba je spraviti socialistično
znanost do veljave. In v ta namen je najprej
treba napraviti velik in debel križ čez izjavo ve-
čine, ki ni nič drugega, kakor klavna satira
znanstvenega socializma. Le tedaj se bo mogla
stranka tako konsolidirati, da postane resnična
stranka, da pospeši razvoj socializma in postane
spodobno sredstvo za praktičen boj zoper kapita-
lizem in za uveljavljenje socializma na tem, ne pa
šele na drugem svetu.